

TELEVİZYON HABER YAZMA TEKNİKLERİ

TELEVİZYON HABERCİLİĞİ-	2
Haber Dili ve Yapısal Özellikleri-	3
Haber Çeşitleri-.....	7
Haberin Yayın Süreci-	15
Görüntü Kaynakları:-	18
TELEVİZYON HABERİNİN YAPISI VE YAZIMI-	28
Televizyon Haber Yazımında Temel Kurallar:-	32
Kuşak Metni ve KJ Yazıları-	44
BASIN BÜLTENİ, TABLO VE GRAFİKLERDEN YARARLANARAK HABER YAZMA-	46
HABERİN SUNULUŞU-	51

TELEVİZYON HABERCİLİĞİ

Radyo gibi hızlı bir kitle iletişim aracı olan televizyon hem kulağa hem de göze hitap eder. Haber verme işlevi bağlamından yaklaşıldığında televizyon, kısa sürede **en fazla** etkiye sahip kitle iletişim aracı olarak tanımlanır.

Haber Dili ve Yapısal Özellikleri

Haberin Dili:

Haber, öncelikle karşımızdakilere bir şey anlatma faaliyetidir. Haber; kültürü, eğitim düzeyi ve sosyal durumu farklı olan bireylere yönelik hazırlanır.

Bir muhabir, özellikle radyo ve televizyon muhabiri, Türkçeyi, dil bilgisi kurallarını, kesinlikle çok iyi bilmelidir. Dilini iyi bilmeyen, dil bilgisi kurallarını iyi kullanmayan bir muhabir iyi bir haber yazamayacağı gibi; yanlış bir yerde kullanacağı bir virgülle spikerin yanlış okumasına, dolayısıyla haberin yanlış anlaşılmasına yol açabilir. Türkçeyi en iyi kullanması gereken kişilerin başında radyo ve televizyon habercileri gelir.

Radyo televizyon haberciliğinde geniş zaman kullanılmaktadır. Anında yapılan yayınlarda şimdiki zaman, geçmiş zamanla ilgili haberler ve haberlerdeki hatırlatmalar için de "miş'li geçmiş zaman" kullanılmaktadır. Haber bültenlerinde gelecek zaman çok az kullanılmaktadır.

Haber dilinde kısa cümlelerin tercih edilmesi de anlaşılabilirliği ve sadeliği pekiştirir. Ayrıca yayında haberi genelde spiker okuduğundan, onun haberi rahatlıkla okuması ve nefesini ayarlayabilmesi için gerekmedikçe uzun cümlelere yer verilmemelidir.

Haberin Yapısal Özellikleri:

Günümüz yayıncılığındaki gelişmeleri dikkate alırsak, televizyon haberciliğinin yapısal özelliklerini şöyle sıralayabiliriz.

- ⦿ Televizyon haberleri çoğunlukla olaya dayalı haberlerdir.
- ⦿ Televizyon haberi izleyiciye çok çabuk ulaşmaktadır.
- ⦿ Televizyon haberleri özet haberlerdir.
- ⦿ Televizyon haberi kalıcı değildir.
- ⦿ Televizyon haber bültenini izleyen kitlenin, kimi haberleri izlememe şansı yoktur.
- ⦿ Televizyon haber programlarının hedef kitleleri tüm toplumdur.
- ⦿ Televizyon haberleri görüntüye dayandığından kimi önemli haberler görüntü bulunmadığından kullanılamamaktadır.

Gazete, Radyo ve Televizyon Haberi Arasındaki Farklar

Gazetelerin okuyucuya ulaşması için saatlere ihtiyaç vardır. Radyo-televizyon haberleri ise çok hızlı bir biçimde hedef kitlelerine ulaşmaktadır. Televizyon bugünün, az öncenin, hatta canlı yayınlarla, o anın haberini izleyiciye aktarır. Bu yüzden gazete, televizyonla güncellik yarışına giremez.

Yazılı basın haberleri ayrıntılı biçimde sunmakta, radyo ve televizyonlar ise özet halinde vermektedir. Televizyon haberleri, gazetelerin birinci sayfalarına benzetilebilir.

Gazete haberleri kalıcıdır, televizyon bu açıdan dezavantajlıdır. Yukarıdaki konuda da değindiğimiz gibi, kaydedilmedikleri sürece radyo-televizyon haberlerini tekrar tekrar dinleme şansınız yoktur. Gazete haberi gerektiğinde tekrar okunabilir, üzerinde düşünülerek, anlaşılmayan noktalar araştırılabilir. Sözlüğe, ansiklopediye vs. bakılabilir. Bu yüzden televizyon haberinin yazımında gazete haberine göre çok daha basit ve anlaşılır bir dil kullanılmalıdır.

Gazetenin okuyucu kitlesi, belli özelliklere sahiptir. Bu kitlenin özelliklerine, isteklerine, beklentilerine göre yayıncılık yapılır. Ancak televizyonun hedef kitlesi, teorik olarak tüm toplumdur.

Gazete okuyucusu daha etkindir. Televizyonda, öncelikler dayatılır (empoze edilir), izleyici edilgendir. Televizyon haber bültenlerinde, editörün daha belirgin bir kontrolü söz konusudur.

Gazete okuyabilmek için okuma-yazma becerisi şarttır. Radyo-televizyon ise böyle bir beceri gerektirmez.

Haber Çeşitleri

Sesli Haber:

Bu tür haberlerde seslendirme yayına girmeden önce yapılır. Görüntü ile haber metni yayına girmeden önce eşlenir ve seslendirilir. Hangi görüntü sırasında hangi sesin verildiği bilinir.

DSF (Doğal Ses Fonda):

DSF, "doğal ses fonda" sözcüklerinin kısaltılmışıdır. Haber sunucusunun stüdyodan canlı yayın sırasında tümünü kendisinin seslendirdiği metindir. Habere ait görüntülerin kurgusu daha önceden yapılmıştır. Ancak haber metninin seslendirilmesi, stüdyodan haberi sunan spiker tarafından o anda gerçekleştirilir

DSF haberlerde en büyük risk, haber metninde yazılanla görüntüde yer alanların birbirini tutmaması durumunda ortaya çıkar.

Anonslu Haber:

Anonslu haberde, olay yerindeki muhabir olayla ilgili gelişmeleri bulunduğu yerden aktarır. Olay yerinden gerçekleştirilen haber sunumları haberin **daha çok** izlenmesini sağlamaktadır.

Anonslu Röportajlı Haber:

Televizyon haberciliğinde, haberin flaşının verildiği bölümün ardından röportajla, izleyiciye konu hakkında bilgi sahibi olan kişiler ya da yetkililer aracılığıyla haberin unsurları ve detayları anlatılır. Muhabir yanındaki konukla röportaj yapmaya başlamadan önce haberle ilgili olarak anonsunu yapar, daha sonra konuğuna dönerek hazırlamış olduğu soruları sorar. Buna anonslu röportajlı haber denir.

Röportajlı Haber:

Muhabir, olayla ilgili kişiyle sadece olay hakkında röportaj yapar, haberi tanıtıcı herhangi bir anons yapmaz. Haberin bu biçimde sunumuna röportajlı haber denir.

Haber Bülteni Formatı

Televizyon haber bültenleri, önceden kurgulanmış haber bantlarının yanı sıra, spiker ya da anchormanın haberlerle ilgili kısa bir sunuşundan oluşur. Gün içinde muhabirler tarafından hazırlanan ve yayına hazır hale getirilen haberler, kurumun yayın politikasına göre seçilerek bülten haline dönüştürülür. Haberler arasındaki geçişi ve haberlerin kam/spikerini, haber spikeri veya anchorman sağlar.

Son dakika haberleri dışında hemen her haberin önceden hazırlanmış bir bandı vardır. Bu bantlar bültenin yayını sırasında VTR'den sırasıyla verilir.

Haber bandı, yayına girmeden önce kurgulanır, yani haberle ilgili bilgiler seslendirilerek görüntünün üzerine döşenir, doğal sesler ve haberle ilgili kişilerin konuşmaları belli bir mantık içinde mastır kasede aktarılır.

Bir televizyon haber bülteninin bölümleri ve genel özellikleri şunlardır:

- ⦿ Haber bülteni program jeneriğiyle başlar.
- ⦿ Spiker programın açılış konuşmasını yaptıktan sonra genellikle haber özetleri verilir.
- ⦿ Dramatik bir bütünlük gerektiren televizyon haberlerinde bir yandan üslup ön plandayken, spiker ve muhabirlerin bilgi ve becerileri de haber sunumunu etkiler.
- ⦿ Bültende ilk haber en önemli haberdur.
- ⦿ Asıl olan hızlılık ve tazelikur.

Ses ve görüntü bir aradadır. Genellikle fon müziği kullanılmasa da, özel ses ve görüntü efektleri, görsel malzemeler, canlı bağlantılar oldukça yaygın biçimde kullanılır. Görüntü, haberi tamamlayan en önemli unsurdur.

Haberin son kelimesi, son görüntüyle biter. Haber metninin uzun ve görüntünün az olduğu durumlarda, görüntünün birkaç **kez** döndürüldüğü ve arka planda da haber metninin okunduğu görülmektedir.

Haberlerde, gazetede ki gibi bölümlenmeler görülmez. Ancak haberlere özgü jeneriklerle, "haber turu, kısa kısa, gündem, özel haber, son dakika, güncel" vs. gibi başlıklarla ayrımlar yapılabilir.

Spor ve hava durumu haberleri, genellikle bülten bitiminde ve farklı bir sunucu tarafından verilir.

Haberin Yayın Süreci

Ana Haber Bülteni:

Televizyon haberciliğinde gün içerisinde çeşitli bültenler verilse de, bütün dünyada **asıl** hazırlık prime-time denilen zaman diliminin hemen başında yayınlanacak olan akşam haberleri, yani ana haber bültenleri içindir.

Haber bültenleri, televizyonun haber merkezi tarafından hazırlanır. Sunuşu ise ya spiker tarafından ya da haberi hazırlayanlardan birinin anlatması yoluyla gerçekleşir.

Ana haber bültenleri, kanalın hedef kitlesine göre bir haber değeri politikası izler. Bu politika, ticari televizyonlarda izlenme oranlarını yüksek tutmak amacını gütmek durumundadır. Kamu televizyonlarında, birtakım resmî ve ideolojik öncelikler bulunur. Ülkemizde de TRT ve özel televizyonların haber bültenleri, içerik, haber değeri, sunuş ve estetik bakımından önemli farklılıklar göstermektedir. Özel televizyonlar arasında da seçtikleri hedef kitleye göre önemli farklılıklar vardır. Bu durum yazılı basındaki ciddi gazete, magazin gazetesi ayrışmasının görsel alandaki benzeri olarak da değerlendirilebilir.

Ara Haberler:

Ara haberler, televizyon kanalının kimliğine göre yarım saatte bir, saat başı, **iki saatte** bir gibi aralıklarla yayımlanmaktadır. Ara haber bültenleri, gün içinde ve gece yarısı olmak üzere 5-10 dakikalık sürelerle haber özetleri şeklinde yayınlanan kısa haber bültenleridir.

Kapanış Haberleri:

Kapanış haberleri günün en son yayınlanan haber bültenleridir. Bu nedenle kapanış haberi yerine, "gece bülteni, gece haberleri" kavramları da kullanılabilir.

Görüntü Kaynakları:

Görüntü; haber bültenlerinde kullanılan hareketli veya hareketsiz, sesli veya sessiz, kamera ya da fotoğraf makinesi ile kaydedilmiş, bilgisayar ortamında hazırlanmış her türlü görsel malzemedir. Bu tanıma göre bir harita, olay yerinde çekilen bir film, bir fotoğraf görüntü olarak isimlendirilebilir. Ancak televizyon haberciliğinde kullanılan görüntü, genellikle hareketli ve sesli haber filmleridir.

Olay Yerinde Kaydedilen Görüntüler:

Televizyon haberciliği bir ekip iřidir. Haber ekibi genellikle muhabir ve kameramandan oluşur. Haberle ilgili görüntüleri kameraman, muhabirin yönlendirmesi, kendi birikimini ve önsezi-lerini kullanarak çeker.

Sabit Görüntüler:

Haberlerde sabit görüntüler de sık sık kullanılmaktadır. Haber yayınlanırken sabit görüntü ekrana yerleştirilir ve sunucu metni okumaya devam eder. Sunucunun o haberi okumayı bitirmesiyle sabit görüntü de ekrandan kaldırılır.

Stüdyo Konukları:

Haber programlarının etkisini artırmanın yöntemlerinden biri de stüdyoya haberle ilgili konukları davet etmektir. Toplumu yakından ilgilendiren haberlerde izleyicileri bilgilendirmesi için sık sık stüdyoya konuk davet edilir.

Röportaj Yoluyla Görüntü Oluşturma:

Konu ile ilgili olan ya da bilgisi olan kişilerle ve uzman kişilerle yapılacak görüşmelerden de haberle ilgili görüntü toplanabilir. Bu konuda sokaktaki vatandaşa mikrofon uzatmak ve onların görüşlerini almak çok sık başvurulan bir yöntemdir.

Canlandırma:

Görüntüsü bulunmayan haberlerde özellikle cinayet, hırsızlık gibi ilgi çeken olaylarda başvurulan bir yöntemdir. Burada yaşanmış ve haber konusu bir olayın nasıl geliştiği, varsayıma veya görgü tanıklarına dayandırılarak hazırlanan bir senaryo dâhilinde oyuncular kullanılarak canlandırılır (bir cinayet veya hırsızlık olayının canlandırılması gibi).

Amatör Kamera/Gizli Kamera/Güvenlik Kamerası:

Kimi durumlarda bazı haberlere ilişkin elde hiç görüntü bulunamaması normaldir. Ancak haber çok ilginç ve önemliyse haber kanalına ulaşan amatör çekimler de kullanılabilir. Günümüzde geniş kitleler, teknolojik açıdan birtakım imkânlarla sahiptirler.

Görüntüyü İzlemek

Bir televizyon muhabirinin, kameramanla birlikte haber için yaptığı çekimler tamamlandıktan sonra, haber merkezine dönerek toplanan bilgilerin haber haline getirilmesi aşaması gelir.

Time-Code Almak:

İzlemenin en önemli amacı çekilen görüntüler içinde hangi bölümlerin, hangi sırayla ve ne kadar kullanılacağına karar vermektir. Bunun için televizyon yayıncılığında "time-code alma" denilen, yani hangi görüntünün; bandın hangi saat, dakika, saniye ve karesinde kayıtlı olduğunu gösteren rakamsal verilerin bir yere not edilmesi işlemi yapılır.

Bir muhabir, elindeki görüntüleri çeşitli yollarla izleyebilir. Bunları şöyle sıralayabiliriz:

- ⦿ Kameradan izlemek
- ⦿ İzleme Setinden izlemek
- ⦿ Bilgisayardan izlemek

TELEVİZYON HABERİNİN YAPISI VE YAZIMI

Haberin Yapısı:

Televizyon haberinin üç unsuru vardır: Görüntü, ses, yazı.

Televizyon haberinin bir kuruluşu, yani planı vardır. TRT'nin diğer yayıncılık alanları gibi, televizyon haberciliğinde de örnek aldığı Batı'da uygulanan haber plan sistemi, günümüzde de uygulanan sistemdir. Bu sistemin bölümleri haberin başlığı, flaşı ve gövdesidir. Bu planın en önemli özelliği dinleyicinin ya da izleyicinin istediği haberi, hemen öğrenmesi ve merakını tatmin etmesidir. Gelin şimdi, haberin kuruluş planını, bölümleriyle inceleyelim.

Başlık:

Haberin başlığı, haberi izlettiren en önemli faktörlerden biridir. Bu nedenle haberin içeriğindeki en çarpıcı olay ya da bilgi haberin başlığında belirtilmeli ve bu başlık haber yayımlanacağı kadar tekrar edilmelidir. Haber başlığı genellikle haberin flaşıyla (giriş cümlesi) aynıdır ya da haber flaşının biraz kısaltılmış şeklidir.

Flaş:

Habercilik mesleğinde olanlar haberin girişini, haberin "flaşı" olarak isimlendirirler. Haberın flaşı, en önemli öğedir. Hatta haberin kendisidir. "Haber ilk cümlede başlar, ilk cümlede biter" deyişı gazeteciler arasında yaygın bir deyiştir.

Gövde:

Gövde, habere ilişkin bilgilerin daha detaylı olarak belirtildiği ve ek bilgilerle de geliştirildiği bölümdür. Bu bölümde haber anlatılır ve genişletilir.

Bu bölüm yazılırken eldeki bilgileri düzenlemek için 5N-1K kuralına başvurulur. Haberle ilgili bilgi toplandıktan sonra 5N-1K kuralına göre bütün soruların yanıtlanıp yanıtlanmadığı kontrol edilmelidir. Haberci bu soruların cevabını mümkün olduğunca haber metninin içinde vermelidir.

Televizyon Haber Yazımında Temel Kurallar:

Televizyon haberi yazımıyla ilgili bazı temel kurallar vardır. Bunlar, basitlik, somutluk ve canlılık.

Basitlik: Haber dilinin en vazgeçilmez kuralıdır. Herkesin çaba göstermeden anlayacağı cümleler kurulmalıdır. Yaşayan sözcüklerle yalın cümleler kurmak esastır.

Somutluk: Haber dilinin kesin ifadelerle dayanması anlamına gelir. Tereddüt izlenimi veren cümleler okurun ilgisini ve güvenini azaltır.

Canlılık: Seçilen kelimelere, haberin yapısına, anlatılan olayların özünün yakalanmasına bağlı olduğu kadar, habercinin dili iyi kullanmasına da bağlıdır. Haber üslubunda canlılık, çok haber yazmak kadar, çok haber okumakla ve diğer yazı türleriyle ilgili kültüre sahip olmakla sağlanabilir.

Konuşma diline dayalı olarak oluşturulan televizyon haberlerinde şu kurallara dikkat edilmelidir:

- Basit ve kısa cümlelerle yapılan bu anlatımda, edilgen cümlelerden de yararlanır.
- Bağlaç kullanımı ve dolaylı anlatım yaygındır.
- Daha az kelimeyle, daha çok bilgi aktarılmaya çalışılır.
- Haberın zamanı olayın oluş zamanına ve oluş biçimine göre dili geçmiş zaman, şimdiki zaman ya da gelecek zaman olarak yazılmalıdır. Tek bir metinde bazen bu üç zaman birlikte kullanılabilir.
- Televizyon haberi ters piramit kuralına uygun yazılmalı, habere ait bilgiler azalan bir önem sırasına göre izleyiciye aktarılmalıdır.
- Televizyon haberi genellemeler üzerine kurulmamalıdır. Haber özel bir durumdan ya da olaydan yola çıkarak hazırlanmalı haberde insani öğelere yer verilmelidir.
- Habere en yeni olayla başlanmalıdır. Habere hikâyeci anlatımla başlanmalı ve haberle ilgili en yeni gelişme haberin hemen başında verilmelidir.
- Haberın başlığı kısa ve çarpıcı olmalıdır.

- ⦿ Uzun sıfatlardan, numara ve rakamlardan, kısaltmalardan kaçınılmalıdır. Kısaltmaların büyük çoğunluğu açık okunacağından haberi oluştururken, mümkün olduğunca kısaltma kullanmamaya dikkat edilmelidir.
- ⦿ Haberin içinde olay tekrar edilmelidir. Televizyonunu yeni açan bir izleyici, olayın yeri ve isimleri konusunda endişeye düşebilir. Bunun için haberin içinde olayı tekrar etmek yararlıdır.
- ⦿ Tırnak içinde kullanılan sözler, hiç değiştirilmeden verilmelidir.
- ⦿ Televizyon haberinde bugün sözcüğünü kullanmaktan olabildiğince kaçınılmalıdır. Zaten, televizyon haberi bugününün haberidir.
- ⦿ Haber kaynağının adını kullanmak, habere inandırıcılık kazandırır.
- ⦿ Bir kişinin ölüm haberi verilecekse, kısa bir biyografisi ve topluma katkıları öz olarak verilmelidir.
- ⦿ Polis ve adliye haberlerinde önemli bir konu da, kişilerin suçlulukları mahkemece kesinleşmedikçe “suçlu” denilemeyeceğidir. Bu tip haberlerde, suçlamalar iddia olarak kaynak gösterilerek ölçülü bir şekilde yazılmalıdır.

- ⦿ Televizyon haberciliğinde haber kaynağının kimliğinin belirtilmesi, unvanının, görevinin, mesleğinin adıyla, soyadıyla tam olarak verilmesiyle sağlanır. Bunun için önce haber kaynağının unvanı, görevi, mesleği, daha sonra adı ve soyadı yazılır.
- ⦿ Haber metninin son bölümünde de kaynağın yeniden unvan, adı ve soyadıyla birlikte verilmesi daha doğru olur. Haber kaynağının, hangi alanda görev yaptığının tam ve eksiksiz öğrenilmesi, yeniden kontrol edilmesinde yarar vardır. İsimler kısaltmadan yazılmalıdır. Haber metni yazılırken, haber kaynağının önce görevi/mesleği sonra adı ve soyadı yazılmalıdır.
- ⦿ KJ'de (karakter jeneratörü) televizyon haberinde konuşanın kimliğini belirtmek için yazılan alt yazıda ise önce kaynağın adı soyadı sonra da görevi, mesleği yazılmalıdır.

Televizyon Haberinde Görüntü Unsuru:

Haberde görüntü ve söz birbirini tamamlamalıdır. Olayın görüntüsü sağlanamamış ise, mutlaka başka bir görüntü unsuruyla desteklenmelidir. Televizyon haberciliğinde haberler mutlaka olayı izleyen muhabirlerce yazılmalıdır. Bunun ana nedeni, haberle görüntü arasında birlik sağlamak ve görüntüde ne olduğunu bilerek metin yazmaktır.

Haberde flaşın üzerine görüntü verilmez. Görüntü flaşla birlikte verildiğinde dikkati dağıtarak etkisini ve vuruculuğunu kaybeder. Görüntü görüldüğü anda, söz ise cümle bittiğinde anlam kazanarak etkili olur. Haberinin en can alıcı bölümü ilgisiz bir görüntü üzerine oturtulmamalı ya da en etkileyici görüntünün **üzeri** önemsiz cümlelerle örtülmemelidir.

Sessiz çekilen görüntülerde, ses efekti gerektiren kelimeler metne yazılıp spikere okuturulmamalıdır. (Büyük gürültüyle yıkılıyor, alkışlandılar, düdük sesleriyle uyandılar gibi.)

Haberde Kullanılacak Görüntülerin Özellikleri:

Görüntüsü olmayan konular ya da olaylar önemli olsalar bile haber bülteninde ya yer almaz ya da çok az süreyle yer alır. Ancak haber metninden bağımsız olarak bir haber görüntüsünün yeterince iyi olması ile ilgili dikkat edilmesi gereken bazı noktalar vardır.

- ⦿ Her zaman için haberle ilgili en yeni görüntü verilmelidir.
- ⦿ Habere en çarpıcı görüntü ile başlanmalıdır. İzleyicinin haberi izlemeye ikna olabilmesi için haberle ilgili en çarpıcı görüntü, haberin en başında verilmelidir.
- ⦿ Görüntüyle, üstüne okunan seslendirme bire bir kurgulanmalıdır.
- ⦿ Doğal görüntü kullanılmalıdır. Haberci görüntüyü doğal haliyle kullandığında haberin izleyici üzerindeki etkisi artmaktadır.
- ⦿ Haber görüntüsü, konuşan bir kişinin sözleriyle bitiyorsa, konuşan kişinin sesi ve görüntüsü aynı anda bitirilmez. Görüntü, sestem birkaç saniye daha uzun tutulur.
- ⦿ Haberci görüntü montajıyla ilgili olarak kısmen de olsa bilgi sahibi olmalı ve montajcıyı doğru biçimde yönlendirmelidir.

Haberin Kurgulanması:

Muhabir tarafından araştırılan ve haber kameramanı tarafından görüntülenen olayın haber metni genellikle olayı izleyen muhabir tarafından yazılır. Haberlin izleyicilere ulaştırılması için görüntünün stüdyoda yapılan seslendirme ile birleştirilmesi gerekir. Birleştirme işlemi kurgu işlemi sırasında yapılmaktadır. Kurgu yapılırken önce olay yerinden kaydedilen görüntüler izlenir. Elde bulunan görüntüler içinden, yayınlanacak görüntüler belirlenir. Daha sonra bu görüntüler olayın haber metni ile karşılaştırılır. Görüntülerle haber metni birbirini tamamlıyorsa kurgu işlemine geçilir.

Haber Metni

Haber metni iki bölümden oluşur. Bunlar; Flaş /Kam Spiker ve Gövde (Seslendirme Metni)'dir.

Flaş / Kam Spiker

Haberin, haberi sunan spiker tarafından izleyiciye aktarıldığı bölümdür. Bu bölümü spiker ya da anchorman/anchorwoman prompterdan okur. Kam-spiker (kamera spikerde) olarak adlandırılan bu bölüm, gazete ve radyo haberlerinde flaş olarak tanımlanan içerikle benzerlik taşır. Ancak farklı tarafları da vardır. Televizyon haberciliğinde izleyicinin ilgisini, dikkatini çekmek önem kazandığından flaştan farklıdır. Haberleri sunanın bir sonraki haberle bağlantı kurması gerekir. Flaş, haberin **asıl** mesajının en çarpıcı ve özlü bir biçimde yer aldığı bölümdür.

Kemal ARSLAN'ın sınıflandırmasına göre flaş/ kam spiker türleri dörde ayrılır. Bunlar:

- ⦿ Şekil açısından
- ⦿ 6 N 2 K Kuralı açısından
- ⦿ Dil açısından
- ⦿ Üslup açısından

> Şekil açısından flaş/kam spiker

Seslendirme Metni:

Muhabirin kafasında tasarladığı taslak haberle ilgili, neyin çekilmesi gerektiğine karar vermesi kameramandan ne istediğini ona ifade etmesi çok önemlidir. Bu bilgiler, haber yazımı aşamasında, keşke şu da olsaydı, bunu da çekseydik gibi hayıflanmaları ortadan kaldırır. Kısacası, kameramanla olay yerine gitmeden önce yapılan konuşma, habere hazırlık açısından çok önemlidir.

Seslendirme metni yazılmadan önce yapılan işlemleri şöyle sıralayabiliriz:

Görüntüleri İzlemek:

Seslendirme metni yazmak için öncelikle çekilen görüntünün izlenmesi gerekir.

Haberin içeriğinin niteliği seslendirme metninin nasıl oluşturulacağını belirler.

Kaynağın Sesini Belirlemek:

Görüntü dökümünden sonra muhabir kaynağın konuşmasından hangi bölümü vereceğini haber değerlendirme ölçütleri çerçevesinde belirler. Yani zamanlılık-güncellik, yenilik, anılık, geçerlilik-önemlilik, insanın ilgisini çekme, ilginçlik ve görsel işitsel etki (çarpıcılık) ölçütlerini kullanır.

Özel televizyon kuruluşlarında, hangi bölümün ses olarak kullanılacağına belirlenmesinde editoryal yapı etkilidir. Bülten içinde o haberin hangi sırada ve ne kadar süreyle yayınlanacağına editörler karar verir.

Efekt Kullanımı:

Televizyon haberinde efekte de yer verilmelidir. Doğal ortamı izleyicinin kavrayabilmesi, bu sayede mümkündür. Alkış sesleri, silah sesleri, bağırış-çağırışlar vs. efekt olarak kullanılan seslerdir.

Müzik Kullanımı:

Müzik de, efekt gibi haberde etkiyi arttırmak amacıyla kullanılır. Öyküleştiren haberlerde dramatik unsur olarak müzik kullanıldığında, haber **daha çok** dikkat çeker. Müzik haberde dip ses, ana ses ya da röportajlar arası geçişlerde verilir. Haberde müzik **daha çok** sanat ve magazin içerikli haberler ile öyküleştiren durumlarda kullanılır. Komiklik unsuru

Haberini Yazmak:

Yukarıdaki aşamalar gerçekleştirildikten sonra sıra haber yazma aşamasına gelir. Öncelikle önemli olan, yazacağımız haberin kam/spikerle bağlantılı olmasıdır. Kam spikeri belirledikten sonra seslendirme metni yazılır. Seslendirme metninde, kam spikerde kullandığımız bölümü açarız. Haberini eylem ya da söylem içerikli olup olmaması yazma biçimimizi etkiler.

Kuşak Metni ve KJ Yazıları

Kuşak Metni:

Televizyon haberciliğinde son yıllarda çok sık kullanılan bir haber sunuş tekniği de haberin içeriğinin özeti diyebileceğimiz cümlelerin ekranda kuşak şeklinde verilmesidir. Haber sunuluşu sırasında, haber spikerinin veya haber görüntüsünün üzerine alt yazı şeklinde bindirilir. Bir haberde bir kuşak metni olabileceği gibi birden fazla da kuşak metni olabilir. Özellikle söylem haberlerinde, haberin kaynağı olan kişinin sözlerinin konu başlıkları, çarpıcı yönleri ön plana çıkarılarak, kuşak metni olarak verilir.

KJ Yazıları:

KJ, daha önceki konularımızda öğrendiğimiz gibi karakter jeneratörünün kısaltılmışıdır. Aslında karakter jeneratörü, bu yazıların yazıldığı cihazın adıdır. Fakat anlam kaymasına uğrayarak, "yazı"nın yerini almıştır. KJ yazıları haberi hazırlayan muhabir, kameraman, vermek gerekiyorsa kurgucu, haber içinde konuşan kişilerin adı, soyadı, titri veya görevi gibi bilgilerin verildiği yazılardır. Muhabir tarafından haber metninin sonuna yazılır.

BASIN BÜLTENİ, TABLO VE GRAFİKLERDEN YARARLANARAK HABER YAZMA

Basın Bültenlerinden Yararlanarak Haber Yazma:

Basın bültenleri kurum ve kuruluşlarla, bunların yöneticileri ve çalışanları ile ilgili basına yönelik açıklamaların ve duyuruların yer aldığı metinlerdir. Basın bültenleri kurumsal olabileceği gibi kişisel de olabilir. Sanatçı, sporcu, işadamaı, siyasetçi gibi kamusal kişilikler de basın bülteni hazırlayabilirler.

Basın Bültenlerinden Haber Yazma Kuralları:

Basın bültenleri çok farklı kurum ve kişilerce hazırlanabilir. Ancak bunların hepsi aynı önemde olmayabilir. O nedenle diğer basın kuruluşları gibi, televizyon kanalları da kendisine ulaşan bütün basın bültenlerinden haber yapamaz. Burada basın bülteninde yer alan bilgilerin haber değeri taşıyıp taşımadığına dikkat edilmelidir. Ayrıca, bir basın bülteni bir televizyon kanalı için haber değeri taşıyabilirken, başka bir haber kanalı için o değerde görülmez.

Basın bülteni haber yapılmadan önce bültende yer alan bilgilerin doğruluğu ve geçerliliği kontrol edilmelidir.

Televizyon görsel-işitsel bir araçtır. Televizyon haberlerinin en önemli özelliği de görüntülü olmalarıdır. Bu nedenle basın bültenini görsel olarak destekleyecek malzeme olup olmadığı dikkate alınmalıdır. Görüntüsü olan konular haberleştirilmelidir.

Haber yazılırken, bültende birden fazla olay ve konu varsa önce hangisinin haber yapılacağına karar verilmelidir

Televizyon haberinin dili, konuşma dili olduğu için, basın bültenindeki bilgiler konuşma diline uygun olarak haberleştirmelidir.

Televizyon haberlerinde fiiller, dili geçmiş zaman, şimdiki zaman ve gelecek zaman ekleriyle kullanılır. Bültende yer alan verilerin içeriğine göre haber fiillerinin zamanı doğru kullanılmalıdır.

Basın bülteninde yer alan ve haberleştirilecek veriler haberin konusuna ve eldeki verilerin niteliğine en uygun tekniğe göre yazılmalıdır.

Haberi yazarken dil bilgisi ve anlatım kurallarına uyulmalıdır.

Haber yazılırken kamuoyunun yararı, toplumsal kurallar, ahlak kuralları, hukuk kuralları ve basın ahlak kuralları göz önünde bulundurulmalıdır.

Görüntü Oluşturma Yolları:

Basın bültenlerini hazırlayan kişi, kurum ve kuruluşlar çoğu zaman, bülteni destekleyecek görsel malzemeyi de basın kuruluşlarına iletir.

Tablo, Grafik ve İstatistikî Verilerden Yararlanarak Haber Yazma:

Tablo, grafik ve istatistikî verilerden yararlanarak haber yazma hem yazılı basında, hem de sözlü basında yaygın olarak kullanılan bir yöntemdir. Birçok kamu kuruluşu ile özel kuruluş haber konusu olacak bilgileri tablo, grafik, istatistikî ölçüm şeklinde duyurur.

HABERİN SUNULUŞU

- Stüdyoda spikerin sunuşu,
 - Olay yerinde çekilen görüntü ve röportajların daha sonra kurgulanarak VTR'den yayına verilmesi,
 - Haber stüdyosu dışından yapılan canlı yayın (canlı bağlantı)
- olmak üzere üç ayrı unsur kullanılarak gerçekleştirilir. Ancak, bazı haberler sadece

Spikerin Sunuşu:

Uzun çalışmalar sonucunda hazırlanan haber bültenlerinin sunuluşu **en az** haber bülteninin hazırlanması kadar önemlidir. İzleyicilerin haberleri sunan kişileri, haberleri hazırlayandan **daha çok** tanınmaları da bunun bir göstergesidir. Haberin iyi ya da kötü olması, sunucunun sunuş biçimiyle yakından ilgilidir. Haberin izleyiciyle buluşmasında önemli bir işlev gören sunucunun, haberlerin sunumunda göstereceği başarı, bütün haber bültenini hazırlayan ekibin başarısını belirlemektedir. Bu nedenle ulusal televizyon kanallarında ana haberleri sunan spikerler, alanlarında ismini duyurmuş ve izleyicinin güvenini ve beğenisini kazanmış kişiler arasından seçilmektedirler.

Haber Spikerinin Nitelikleri:

Haber spikeri, radyo ve televizyonların haber merkezlerince hazırlanan haber bültenlerini mikrofon ya da kamera karşısında sunan kişidir. Spiker ya da sunucu haber yazmaz, habere gitmez ancak stüdyoya, bir haberle ilişkili olarak konuk gelmişse ona, kendisinin hazırladığı ya da editörün ilettiği soruları sorar. Spiker, genelde haberlere sesinden başka bir şey katmaz. Spiker, haber merkezi tarafından hazırlanan haber bültenini kamera karşısında canlı olarak izleyiciye sunar. Canlı yayın masasıyla bağlantılı olarak kameranın hemen altında ya da önünde "prompter" denilen bir ekrandan akan haber metinlerini okur. Spiker taktığı kulaklık sayesinde de sürekli canlı yayın masasıyla bağlantı halindedir. Çünkü her an bir son dakika gelişmesi veya canlı yayın sırasında bir aksilik meydana gelebilir. Bu durum artık günümüzde kulaklık sayesinde sorun olmaktan çıkmıştır.

Haber Spikerliğinde Vurgu, Tempo, Tonlama:

Diksiyon, haber spikerliği denince herkesin aklına gelen sözcüklerin başında gelir. Sunucu veya spiker olmayı hedefleyen gençlerin ilk yaptıkları iş diksiyon kursuna gitmektir. Diksiyon; seslerin, sözlerin, vurguların, anlam ve heyecan duraklarının hakkını vererek söyleme biçimidir. Her dilin özel bir sözcük yapısı ve bu sözcük yapısının birbirine benzeyen yönleri vardır. Bunlar, sözcüklerin söylenişinde, seslerin değerini verme, hecelerin vurgusu, uzunluğu, kısalığı gibi özelliklerdir. Buna sağ deyi (prozodi) diyoruz.

Haber Spikerliğinde Giyim ve Makyaj:

Televizyon haberciliği görüntüye dayandığı için; kuşkusuz haber spikerinin görüntüsü de bu sürecin bir parçası olarak bakıldığında çok önemlidir. Milyonlara seslenen haber spikerlerinin, işin ciddiyetinin gerektirdiği giyim ve makyajla izleyici karşısına çıkması gerekir. Burada en önemli kural, spikerin, haberin önüne geçmemesidir. Çok önemli ve ciddi bir haberi sunan spikerin saçı, makyajı ve giysisi haberin içeriğinden çok dikkat çekiyorsa burada bir yanlışlık var demektir.

VTR'den Haber Bandının Okunması:

Önceden yayın sırası ve süresi belirlenmiş olan bantlar, spikerin sunuşunun ardından yönetmenin komutlarıyla VTR (Video Tape Recorder)'dan yayına verilir. Son dakika haberlerinin haber bandı bulunmayabilir. Spiker özet bir sunuş (haber in flaşı) yaptıktan sonra VTR'den girecek olan bantta ayrıntılar, habere verilen zaman içerisinde aktarılır.

Canlı Bağlantı:

Haber bültenlerinde olay yerine ya da stüdyo dışındaki konukların bulunduğu mekâna bağlanması ve bizlere buradan görüntü aktarılması sık sık uygulanan bir yöntemdir. Canlı bağlantı; haberleri hem daha ilginç hem de daha inandırıcı kılmaktadır. Canlı bağlantı üç biçimde gerçekleşmektedir. Bunlar; canlı yayın, naklen yayın ve uydu aracılığıyla yayın olarak sayılabilir. Şimdi bu üç bağlantı türüne kısaca göz atalım.

Canlı Yayın:

Stüdyodan ya da stüdyo haline dönüştürülmüş ortamlardan, konunun gerçekleştiği anda hiçbir kurgu işlemine uğramadan, görüntü ve sesin izleyiciye ulaştırıldığı yayın biçimidir. Haberler genellikle İstanbul'daki haber merkezlerinden sunulmaktadır.

Naklen Yayın:

Yayıncı veya yayıncı dışında gerçek ya da tüzel kişilerce düzenlenmiş bir faaliyetin veya bir olayın anında izleyiciye aktarıldığı yayın türüne naklen yayın denir. Naklen yayınlarda görüntü ve ses, bu iş için özel olarak hazırlanmış naklen yayın aracı adı verilen araçlar yardımıyla yayın kuruluşlarına iletilir. Yayın kuruluşları kendilerine iletilen görüntü ve sesi vericiler aracılığı ile televizyon izleyicisine ulaştırırlar.

Uydu Aracılığıyla Yayın:

Yurt içinde veya yurt dışında gerçekleşen bir olayın naklen yayın araçları ile kaydedilmesi ve aynı anda uydu aracılığıyla izleyicilere ulaştırılmasına uydu aracılığı ile yayın denir.